

Monolog s Mariánem Bogustem.

Kde se zastavíme až přijedeš? Půjdeme tam kde jsme byli tenkrát?

Znám tady u Rýna jednu hospodu, mají tam překnou zahradu s velkými starými platanými a plno různých vín, které hřinaší řeka. Mě tahle připomíná kteřousi u nás v Pardubicích u Labe. Vždycky tam kroužili rackové a dívali si se na ně proti slunci, byli úplně černí. Je taky tam u vás někde na Vísle podobná hospoda kde létaj bílé rackové? Budeš mě muset o ní vyprávět.

Kdy dostane myšlenka formu? Když ji vyslovíme? Ale to ještě nemusí být forma, to může být skica k formě. Kdy je potom forma definitivní? Není „formou“ jenom ten ne-konečný řetěz zrodu a záhiku? Věčné vanutí větrů....?

Jak jsem tenkrát od Vás odletal, díval jsem se dolu na tu Varšavěnku - jak se ~~všet~~ vlastně jmenuje ten kostel kde je uloženo Chopinovo srdce - letadlo se velkým obloukem stácelo směrem ku Praze a zůstal mě dojem, že v těch několika vterinách jsem zahledl daleký sever, snad jsem se díval do Finského zálivu.

Vždycky se tomu musím smát, když si vzhománu na naše první setkání v tom pozdním léti 65 v Osiekách. Všichni tam celý den hovořili o tom, že přijedeš. Byl jsem na Tebe náramně zušťav. Hned jak jsi se tam večer objevil, zasedl jsi bohatýrsky za prostřený stůl, v levo a v pravo doprovázen svými „učedníky“, kteří s respektem naslouchali každému Tvému slovu. Pak mě Bogdałowicz představil a Ty jsi v záhřeti zpustil chvalozpěv na Tvoje pražské kamarády. A já, zmaten polštinou a vodkou myslil, že se o nich vyjadřujes hrávě naopak. Ještě jsi hořádne nedojedl a už jsme se hádali. Žádal jsi aby mě okamžitě vyloučili ze sympozia a poslali domu.

Otevřeli mi tenkrát pořádala
Mariánská žena. paní Maška

Druhý den bylo slunne, ráno, leželi jsme tam u toho jezera, o kus dál si rytmicky cosi povídalo všechno Baltik, vysok nad námi kroužili mořští rackové a Ty jsi se pokoušel mě vysvětlit, že ne tak jazyk, ale naše vizuální řeč nás musí sblížit.

Moci tak hít lásku jako se piše pivo! Moci se tak opíjet všechno uměním, krásou, tichem i bouří, radostí i žalem, a ráno se probudit a zase pracovat s takovou samozřejmostí jako se ji chleba.

Je to vzácnost? Ano? Není? Jedno je však jisté, že totíž jen ti, kteří tak jako Ty jsou schopni v každé vteřině vidět vzácnost, že takový jsou opravdu vzácní.

Mariane, dostal jsem právě teď hroznou chut' na ostrigy po polsku, ty v žielonej Gúře mě ohromně chutnali, všichni jste se přitom náramně bavili, že jsem jich snedl deset.

Šlapali jsme si to tenkrát v hoci tou prastarou krajinou, spícími tmavými vesnicemi, v zádech silný vítr, čas od času se na nás rozštěkali probuzení psi a Ty jsi říkal: vytvořit srozumitelnou vizuální řeč, ale plnou náhadu, nových pohledů a myšlenek, řeč naši generace, naši Evropy, tohoto světa... spojit východ a západ, sever a jih, ne Mariane, žádnou skupinu, to by muselo být celé hnutí a to nejenom výtvarníků, ale všech umělců. Teď až přijedeš budeme se muset už definitivně rozhodnout. Pak budeme muset taky už konečně vypracovat ten plán a předat všem vládám Evropy, aby na hranicích států na místo vojáků a celníků stálý plastiky a objekty, galerie plné krásných obrazů, knihovny a kavárny a to všechno obklopeno květinami, zelení okrasných kerů a stromů mezi jezírky a vodotrysky. Někde budou hránice modré, jinde fialové, červené nebo oranžové či bílé, růžové... to už jen podle toho co tam nejlépe roste a kvete a lidé se tam budou vzájemně dorozumívat prostřednictvím našeho „vizuálního jazyka“. A my budeme malovat! Pomalujeme všechno! Pomalujeme lidi, hlinky, zuř v lesích, domy, ulice, auta, letadla.... zkonstruujem barevné raketky, které budou rozprašovat optimismus, úsměvy a vlny nad Evropou, na nebi budou vytvářet překrásné vizuální

kreace, budou se vzájemně spojovat ve veliké plastické obrazy a stánu se přesinami mezi zemí a hvězdami.

Kdy že myšlenka dostane formu?

"Ach, Ty fantasto!"

A pak se přihnal! Štíhlé, dlouhé, tmavé tělo. Stál dole v přítmí na dřevěném schodišti. Olýzoval si rozsklebenou mordu. Byl pln jistoty, převahy - jen, jen skočit! Ríkal mě, že ty mrtvé, které tam leží, nestací posbírat ani tři čety vojáků. Popošel o schod výše. Hledal otvor, skulinu, „rozštěpení“ - kudy se dostat na moji stranu, jak se dostat ke mě a moci se zakousnout do krku. Pomalu sunul dlouhé, tmavé, štíhlé tělo pod můj primitivní zátaras....

Na koncích si povýskočily tmavě modré ohně a jakoby na oplátku ihned i na těch protějších, blížších i vzdálenějších. Ale různobarevné. Vzájemně se přeskakovaly, šplhaly do výše, hrudce zase padaly dolu, zakrývaly si plameny plamenem, chvilemi se k popukání řečtaly, hadávaly si, ztrhovaly si kazajky, škrtily se, dusily se - nádivné divadlo, nádivné zvuky! Všechny kopce kolem dokola plály. Slavily jakési zashoubení či to byl výbuch revoluce a nešpokojenosti? Byla to válka, šrapnel, napalm či jakési oslava čehosi v Praze?

Už si vzpomínáš? To byl ten „Sen ze čtvrtka na pátek“ někdy z jara 1968. Psal jsem Ti tenkrát, jak jsme se ještě o něm dlouho bavili a Ty jsi stále jen opakoval: „Ach, ty fantasto!“

Tenkráte jsme si mysleli, že už před sebou zřetelně vidíme jak se obraz člověka před našimi očima proměnuje; jakoby od pouhé kopie před tím, opět k obrazu člověka. Ptali jsme se zda je to znamení lidské dobriny, procitnutí nové vzájemnosti, nové viry - a my zatím poslouchali melodie tangu nad propasti!

No Mariánu přijed, už si tady stejně touhle dobou měl být a pak si o tom všem znova důkladně pohovoríme.

Tvůj František Kyncl

Düsseldorf v květnu 1980

Marian zemřel na začátku roku 1980

(3)